

december 2011

De Marke

oudheidkundig mededelingenblad

De Marke

is het orgaan van de Oudheidkundige Vereniging 'De Marke',
met als werkgebied de plaatsen Beekbergen, Brummen, Eerbeek,
Hall, Hoenderloo, Klarenbeek, Loenen & Ugchelen.

Eindredactie: Willem Reusink
Noteboomstraat 15
7101 MG Winterswijk
☎05 43 - 51 46 92 / ☎06 23 41 90 97
E✉: willem.reusink@planet.nl

Bestuurssamenstelling OHV 'De Marke':

Voorzitter: H.W. van Harreveld
Tuinstraat 59 6971 BH Brummen ☎05 75 - 56 60 48

Secretaris: (fg) G.J. Regelink
De Pothof 97 6971 HE Brummen ☎05 75 - 56 02 27
E✉: info@ohv-demarke.nl

Penningmeester: J. Zengerink
Rhienderensestraat 53 6964 BH Hall ☎03 13 - 65 19 60
bankrekening: 43.70.63.763 t.n.v. penningmeester De Marke

Bibliothecharis: W.T.M. Klomp
Langschoten 71 7371 EP Loenen ☎055 - 505 22 76

Leden: M. van Zadelhoff-Ruumpol
Loenenseweg 150 6961 HL Eerbeek ☎03 13 - 65 17 24
A. Jansen-Hagen
Veldkantweg 14A 6961 HJ Eerbeek ☎03 13 - 65 21 83

Lidmaatschap: € 14,00 per jaar; aanmelden bij de secretaris.

Excursies: 2 x per jaar organiseert 'De Marke' een excursie.

Lezingen: gemiddeld 5 x per jaar organiseert de vereniging lezingen.

Mededelingenblad: dit blad verschijnt vier maal per jaar (mrt - juni - sept - dec)

Website: www.ohv-demarke.nl

Overname van (gedeeltelijke) teksten en afbeeldingen uit dit blad is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de eindredacteur.

Mededelingsblad 'De Marke'

jaargang 34

no 4

Inhoudsopgave:

pag	1	Inhoudsopgave	
	2	Willem Reusink	- Redactionele mededelingen
	2	Henk van Harreveld	- Eind goed, al goed
	3	Corrie C. de Kool	- Leonard Springer op Kasteel Ter Horst
	11	Wietse Venema	- Engeland
	15	Willem Reusink	- Werkgroep Canon Brummen
	16	Marianne van Zadelhoff	- 100 jaar scouting meisjes
	20	Willem Reusink	- Boerderij 'De Knoevenoord'
	25	Joop Zengerink	- Uitbreiding Marke-bibliotheek
	27	Henk van Harreveld	- De hobby van een fysicus
	30	Piet Willemsens	- Bijenweide
	31	Gerrit Jan Regelink	- Even voorstellen
	32	nieuwjaarswens	

*Huize 'Groot Engelenburg' in de sneeuw.
Opname ± 1956 (Collectie Willem Reusink).*

Redactionele mededelingen

Het jaar 2011 is al weer bijna ten einde als u deze editie van 'De Marke' in de brievenbus vindt. De laatste dagen van dit jaar kunt u gelukkig nog wel doorbrengen met een blad vol aardige artikelen, zoals een uitgebreid verhaal over de tuinen van Kasteel Ter Horst, informatie over de buurtschap Engeland, over 100 jaar scouting en de geschiedenis van de boerderij Knoevenoord. Verder stelt de nieuwe secretaris van 'De Marke' zich aan u voor, worden de nieuwste aanwinsten van de Marke-bibliotheek kort beschreven en is er een interview met het onderscheiden Marke-lid dr. G. Schutten. Korte vermeldingen over de Brummense bijenweide en de werkgroep Canon Brummen completeren de artikelenreeks. Kortom, er is weer genoeg te lezen over het Markegebied. Veel plezier ermee.

Willem Reusink

Eind goed, al goed

Dat de door het echtpaar Maassen op 5 oktober j.l. voor 'De Marke' verzorgde diapresentatie veel belangstelling trok en geanimeerd verliep, was – gelet op de gunstige antecedenten – geen verrassing en dus niet de reden dat de aldaar aanwezige bestuursleden met een zucht van verlichting huiswaarts keerden. Die reden bestond hierin dat zich die avond het einde aandiende van een lange en voor het bestuur soms ook frustrerende zoektocht naar een nieuwe Marke-secretaris.

Tijdens het napraten in het Jeugdhuis te Loenen meldde zich namelijk voor die functie de heer mr. G.J(an) Regelink, pas sinds 2009 lid van 'De Marke', maar daarbinnen al bekend en verdienstelijk als lid van de kascommissie. En met reden nogmaals op ambtelijke taal terugvallend, kan ik U melden dat naast zijn persoon ook de oudere antecedenten van de kandidaat bepaald vertrouwenwekkend bleken.

Zoals nauwkeurige volgers van onze website wellicht al ontdekten, heeft het bestuur inmiddels de secretariaatswerkzaamheden volledig overgedragen aan de heer Regelink, vooruitlopende op diens officiële benoeming bij gelegenheid van de eerstkomende algemene ledenvergadering.

Naast een hartelijk dank aan penningmeester Joop Zengerink voor het gedurende ruim vijf maanden waarnemen van het secretariaat, past het in de nieuwe situatie en op deze plaats evenzeer Jan Regelink namens 'De Marke' hartelijk welkom te heten in de door hem al op zich genomen functie en de wens uit te spreken dat hij daarin langdurig en veel voldoening zal mogen vinden.

Voor meer persoonlijke informatie over onze (fungerend) secretaris, vraag ik graag Uw aandacht voor diens eigen bijdrage elders in dit Marke-nummer (pagina 31).

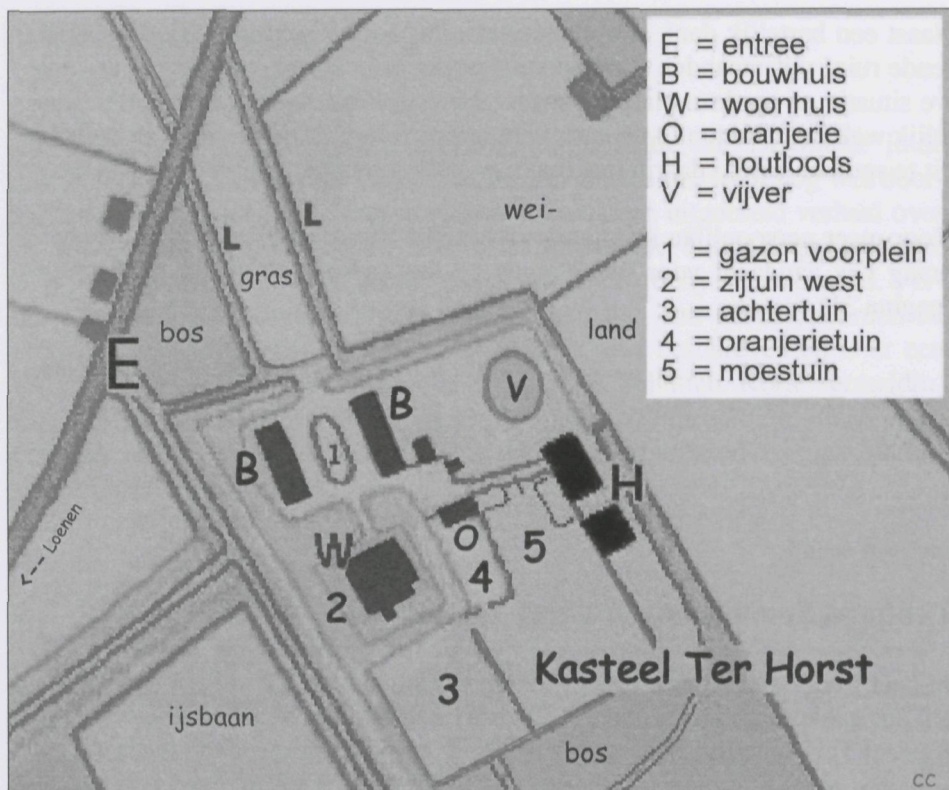
H.W. van Harreveld, voorzitter

Leonard Springer op Kasteel Ter Horst

In heel Nederland zijn parken en tuinen te vinden naar ontwerpen van de tuin- en landschapsarchitect Leonard Anthony Springer (1855-1940). Zo ook bij Kasteel Ter Horst in Loenen. Wie echter over dit tuinproject iets meer wil weten, stuit in de literatuur op verwarrende informatie. Deskundigen dateren zijn werk in Loenen in 1907, 1909, 1917 of 1919 en over welk ontwerp is uitgevoerd, verschilt men eveneens van mening. Ook over eventuele restanten van Springer's aanleg is men niet eenduidig. Waar de Database TUiN aangeeft dat er niets meer van over is, benoemt een inventarisatierapport uit 2001 een aantal relictten en waardeert die zelfs met een hoge monumentale waarde.

Voor mij was deze verdeeldheid aanleiding om onderzoek te doen op een misschien wat onconventionele manier. Dat hield in een onderzoek niet op basis van literatuur, maar door ruim honderdvijftig prentbriefkaarten uit particuliere verzamelingen en beeldbanken van archieven te vergelijken met de vier tuinplattegronden van Ter Horst in het Springerarchief van de Universiteit Wageningen, en vervolgens voor veranderingen aanknopingspunten te zoeken in de bewoningsgeschiedenis van het landgoed.

De studie, die vooral was gericht op de vragen 'welk ontwerp heeft Springer gebruikt voor de herinrichting van de tuinen', wanneer is dat ontwerp uitgevoerd' en 'zijn er nog restanten van die aanleg te vinden' heeft verrassende resultaten opgeleverd.

De tuinen rondom het Kasteel

vier tekeningen van de tuin

In de vier ongedateerde tuinplattegronden kon een rangschikking worden aan- gebracht. Bij nadere beschouwing bleek dat het twee ontwerpen zijn met twee afgeleide tekeningen. Springer's eerste ontwerp werd afgekeurd. Het tweede kreeg wel de goedkeuring van de bewoners, want daarvan is een deels inge- kleurde werktekening gemaakt op linnen calque, volgens welk de tuin is aan- gelegd. Later is een deel van de achtertuin veranderd volgens de vierde tuin- plattegrond. De moestuin en het Horsterbos bleven buiten beschouwing.

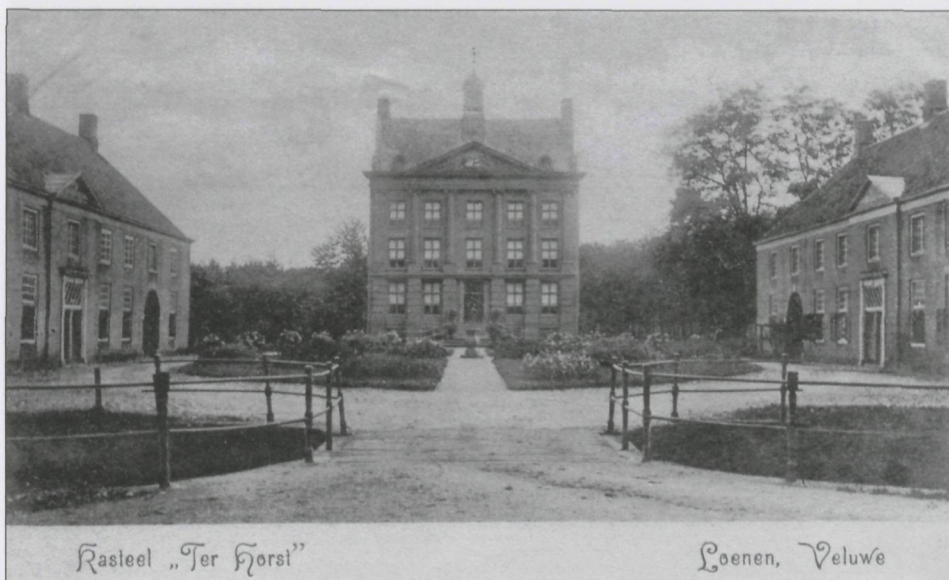
de afbeeldingen

Tussen 1900 en 1920 beleefde de prentbriefkaart een grote bloeiperiode. Ook Kasteel Ter Horst was een geliefd project bij de uitgevers en het huis is dan ook van alle kanten vele malen gefotografeerd. Op al die afbeeldingen is

steeds een deel van de tuin te zien. Dankzij de vormgeving en nummering van de prentbriefkaarten en de poststempels waren de jaren van uitgifte van de kaarten met een kleine marge goed te dateren.

*Van af 1 December 1901 is ons adres.
Velperpinnensingel n° 3 Arnhem
Vadere inlichtingen te bekomen op ne-
verwachtend Liss. M. W. W.*

Een van de oudste prentbriefkaarten van Ter Horst is die waarop de familie Van Wijnbergen haar verhuizing naar Arnhem aankondigde per 1 december 1901 (zie boven). Op de kaart is het voorplein te zien met een door rechte paden doorsneden gazon met in elk kwartier een perk met rozen en andere planten (zie onder). De werkelijke verhuizing vond pas plaats in september 1902. Na hun vertrek vereenvoudigde de begroeiing tot vier grasveldjes.

Prentbriefkaarten uit 1907 en 1908 geven een ander beeld van huis en tuinen (zie de afbeeldingen op de volgende pagina). Bijna alle struiken en planten rond het huis zijn dan weggehaald, er is geschilderd en een raam aan de achterzijde is bijna geheel dichtgemetseld. Dit laatste gegeven was (en is) voor de datering van de kaarten een betrouwbaar ijkpunt.

Opname boven uit 1907.

Opname onder uit 1908.

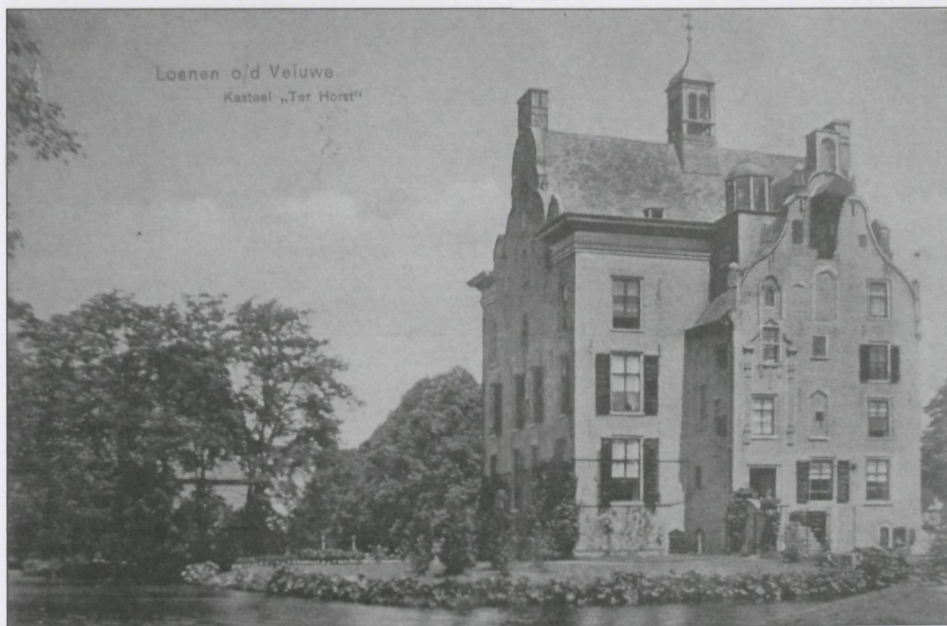

Springer had zelf enkele prentbriefkaarten van uitgever D. Kroeseklaas te Apeldoorn bewaard. Deze afbeeldingen uit 1908 en een oude ovale foto tonen een jonge beplanting rond het huis en in de achtertuin (zie afbeelding onder). Die komt overeen met zijn tweede ontwerp.

nieuwe bewoners

De veranderingen op het landgoed vallen samen met de komst van een nieuwe eigenaar van Ter Horst, mr. Robert Melvil baron van Lynden uit Den Haag. Hij kocht op 23 mei 1907 het landgoed van W.A. Castens. Zelf had deze het een jaar eerder gekocht van baron F.M.A.J. van Wijnbergen en het nog geen jaar met zijn jonge gezin bewoond.

Baron Melvil van Lynden, die minister van Buitenlandse Zaken was geweest, liet met hulp van de rijksbouwmeester architect D.E.C. Knuttel uit Den Haag direct na aankoop het huis grondig opknappen en een nieuwe brug naar het huis aanleggen. Voor de herinrichting van de tuinen nam hij de Haarlemse tuinarchitect Springer in de arm, iemand die hij waarschijnlijk kende via zijn zwager en schoonzuster, jhr. mr. J.W.G. Boreel van Hogelanden. Deze was burgemeester van Haarlem en gehuwd met Cornelia Maria geboren jkvr. van Weede, een zuster van baronesse Melvil van Lynden. Springer was eerder op hun buitenplaatsen Beeckestijn en Waterland in Velsen aan het werk geweest.

terug in Loenen

Volgens een notitie in een werkboekje kwam Springer in 1919 terug in Loenen voor een aanpassing van de achtertuin. Op de daarvoor geschetste tekening (de vierde tuinplattegrond) vallen direct op de aanplant van een lange taxushaag van een halve meter hoog en het rechttrekken van de scheiding tussen oranjrietuin en moestuin. Verder is die tekening interessant, omdat hier en daar namen van heesters zijn ingeschreven, zoals *Hibiscus syriacus alb*, *Weigelia*, *Spirea callosa* en *Hydrangea*. Bovendien geeft ze een plantschema voor een rozentuin bij de oranjerie, compleet met namen en aantallen van negen aan te planten rozensoorten.

relicten

Wie anno 2012 met dit laatste tuinplan in de hand door de tuinen van Ter Horst loopt, kan ervaren dat er nog originele delen van Springers aanleg zijn bewaard gebleven. Bijvoorbeeld de vorm van het gazon op het voorplein, de structuur van de achtertuin, de hoog en breed uitgegroeide taxushaag en de ring van acht taxusbomen op het gazon. Vroeger lag daar het kruispunt van wandelpaden. In het midden ligt nog een ronde verhoging, waar mogelijk een sierpot of een zonnewijzer heeft gestaan. Van de oorspronkelijke beplanting daar noemen we de grote Schapenkophortensia (*Hydrangea paniculata*) op de hoek bij de gracht (zie afbeelding vorige pagina), de Hinoki-cypres (*Chamaecyparis obtusa*) en de hoge kegelvormige coniferen.

De enorme wingerds tegen de voorgevel van het huis en de muren van de bouwhuizen staan niet op tekeningen aangegeven, maar zijn gelet op de afbeeldingen en een poëtische beschrijving uit 1914 zeer waarschijnlijk wel door Springer geplant.

verrassingen

De tuinstudie gaf ook kleine verrassingen. Als eerste noemen we het voor de bouwgeschiedenis van het kasteel belangrijke gegeven van de restauratie van de oranjerie tussen 1911 en 1913. Prentbriefkaarten uit 1911 tonen de oranjerie nog met liggende ramen (zie bovenste afbeelding volgende pagina), zoals P.A. Schipperus die in 1888 had getekend op een van zijn wandelingen met J. Craandijk. Maar op een illustratie bij een artikel uit 1913 zien we een geres taureerd gebouw met staande vensters (zie onderste afbeelding volgende pagina). De auteur vermeldde daarbij dat de functie van de oranjerie was gewijzigd in theehuis.

Die verandering van gebruik past bij ingrijpende gebeurtenissen in het leven van de barones. Haar man was in 1910 overleden en zij, een vermogende adellijke weduwe zonder kinderen, was met ingang van 1 december 1912 grootmeesteres geworden bij Koningin Wilhelmina. Met een theehuis

bij de bloementuin werd de tuin aantrekkelijker voor haar zelf en voor haar gasten om in vertoeven, te meer daar zij ook een tweede grote plantenkas had laten bouwen in de moestuin. Daarin groeiden grote, kostbare planten en bloemen.

Van die kas resteren nog de ondermuren. Bij de kasingang vinden we - vaak verscholen achter grote varens - een kleine gedenkplaat uit 1913 (zie boven). Het is het enige gedenkteken op het eeuwenoude landgoed.

Verder heeft de studie geleid tot identificatie van een tuinproject, dat in het eerdergenoemd werkboekje staat omschreven als: *Jhr de Beaufort Veranderingen van de tuin*. Over dit project ontbrak elke informatie. De opdrachtgever bleek te zijn jhr. dr. Lieven Ferdinand de Beaufort. Hij woonde in Huize 'De Veldkant' aan de Loenenseweg in Eerbeek (*een artikel over jhr. dr. Lieven F. de Beaufort is in voorbereiding*). Zijn vader, de bekende politicus jhr. mr. Willem Hendrik de Beaufort uit Leusden, was een studiegenoot en vriend van mr. Robert Melvil baron van Lynden.

Bijzonder was ook de constatering van een concentratie van opdrachten aan Springer tussen Apeldoorn en Voorst. Voor hem moet dit stukje Veluwe in de periode 1907-1919 vertrouwd terrein zijn geworden. Zijn tuinprojecten in deze streek waren in die jaren Paleis Het Loo (1907), Kasteel Ter Horst (1907/1908, 1919), Spelderholt (1907/1908), Huize De Beele (Voorst, tussen 1908 en 1916), Huize Voorstonden (1909), Groot Engelenburg (1911), Huize Veldkant te Eerbeek (tussen 1912 en 1918), Kasteel De Lathmer (1916), en Klein Engelenburg (1916). Het is heel goed mogelijk dat baron Melvil van Lynden als een van de eersten in een proces van voorbeeld en navolging een rol heeft gespeeld bij de opdrachten voor Springer in deze regio. De eigenaren van de huizen waren familie of vrienden of bekenden van elkaar.

naschrift

Uit het bestuur van 'De Marke' kwam het verzoek om een 'kort verhaaltje' over de tuinstudie. De hele beschrijving van het onderzoek is met opgave van bronnen gepubliceerd onder de titel "*De Springertuin bij Kasteel Ter Horst. Een heroriëntatie op basis van afbeeldingen*" in:

'CASCADE BULLETIN VOOR TUINHISTORIE'

jaargang 2011(20) nummer 2.

Uitgave van: Stichting Tuinhistorisch Genootschap CASCADE

Kasteel Renswoude

Dorpsstraat 3

3927 BA Renswoude

☎ 0318-571646 E✉: secretariaat@cascade1987.nl

Corrie C. de Kool

Engeland

De buurtschap Engeland, vlak ten westen van het dorp Beekbergen, is een vriendelijk en rustig gebied met verspreide burgerwoningen en één in bedrijf zijnde boerderij, kleine percelen weiland en landbouwgrond, omzoomd door een bosgebied. Dat bosgebied bestaat uit het bos Bruggelen en het Speldersholt, waarin grafheuvels liggen van ongeveer 4000 jaar oud. De bouwlanden in de omgeving heten: Beekbergerenk en Lierderenk. Zo zou de naam Engeland kunnen worden afgeleid van de woorden enk en land ofwel enkland.

Braclo

Het bos Bruggelen heette vroeger Braclo, dat wil zeggen braakliggend land en bos. In het jaar 801 werd dat bos Braclo, waarin een prehistorische heuvel lag (later genaamd Heerenhul), geschonken aan de prediker Liudger ofwel Ludgerus. Er is hiervan een akte. Begin 800 zou Liudger om die reden Beekbergen hebben bezocht.

klokbeker

In de helling van de heuvel Heerenhul heeft J. Schut te Beekbergen in 1872 een aantal voorwerpen gevonden, onder anderen een prachtige klokbeker, daterend van ongeveer 2500 vóór de jaartelling. De mensen, die daar begraven liggen, behoorden kennelijk tot het klokbekervolk. Ze voorzagen in hun levensonderhoud onder meer door te jagen met pijl en boog. Ze leefden nog in het stenen tijdperk, later in de bronstijd. De versieringen op de klokbeker maken een verfijnde indruk. Ook in het naburige Ugchelen zijn dergelijke vondsten in de grond gevonden en bevinden zich grafheuvels van ongeveer 4000 jaar oud.

old gebrueck

Op de heuvel Heerenhul is volgens "old gebrueck" in de openlucht recht gesproken bij "climmende sonne" tot omstreek 1600. In het tijdschrift 'De Marke' van september 2000 staat een uitvoerig verhaal over de rechtspraak op Heerenhul.

gletsjersteen

In 1832 bestond de heuvel Heerenhul uit heideterrein. Een aantal boeren had op de heuvel een drietal schuren gebouwd. De huidige toestand van de oude gerechtsplaats bestaat uit een ongelijk terrein met hier en daar kuilen.

Op het hoogste punt staan drie hoge bomen en een enorme gletsjersteen. Vlak langs de noordkant van het terrein is enigszins verdiept de autosnelweg A 1 (oost-west-weg) aangelegd. Een voortdurende stroom auto's en vrachtauto's veroorzaakt een monotoon verkeerslawaai. Het bos Bruggelen is sinds 1949 van de natuurbeschermingsorganisatie Het Geldersch Landschap. De gletsjersteen (zie afbeelding pagina 12), afkomstig uit een zandafgraving ten zuiden van Apeldoorn, is uit die zandafgraving weggesleept en op verzoek van Geldersch Landschap op de prehistorische heuvel Heerenhul geplaatst. De steen is vermoedelijk meegenomen door het ijs van de voorlaatste ijstijd, ongeveer 150.000 jaar geleden.

Enige relatie met de vroegere rechtspraak en de inhuldiging van hertogen heeft de steen niet.

brongebied

Er is nog een bijzonderheid in de buurtschap Engeland, namelijk het brongebied van de oude beek ofwel Beekbergerbeek, verderop geheten Klarenbeek. In vroeger tijden waren er volgens het kadaster van 1832 in de buurtschap Engeland meerdere brongebieden en nu zijn er nog een aantal bronnen waaruit de oude beek ontspringt. Twee beekjes komen nu bij de 'Hagenbrug' bij elkaar. De Arnhemse weg maakt ter plaatse een bocht om de samengevoegde beekjes te passeren.

Harderwijkerweg

Een ander historisch gegeven betreft de Harderwijkerweg. Die oude weg ging schuin over de Veluwe van Doesburg naar Harderwijk. Gedeelten van die weg zijn nog soms onder andere namen kenbaar. Te beginnen in Dieren, Laag Soeren en Eerbeek met de Harderwijkerweg, in het verlengde daarvan de Beekbergerweg en in Beekbergen de Loenenseweg, de weg Papenberg, de Kerkeweg en de weg Engeland naast café 'De Zwaan' (nu 'Veluws Bos'). De weg Engeland loopt dood tegen de Engelandeweg en gaat dan verder als verhard fietspad, van oudsher aangeduid als kerkenpad (zie foto rechts) tussen twee huizen door naar de weg Heerenhul. De autosnelweg A 1 doorsnijdt die weg.

Ten noorden van de autosnelweg loopt de Richtersweg, welke ook onderdeel is van de oude weg. De Richtersweg loopt als fietspad vlak langs het Gelre ziekenhuis en verdwijnt in de bebouwing van Ugchelen. Deze oude belangrijke en nu goeddeels verdwenen weg liep vroeger langs de oude kerk in Beekbergen, de prehistorische heuvel Heerenhul en verder langs de aarden schans bij het Uddelermeer.

inhuldigen

Op de heuvel Heerenhul, ver van een belangrijke plaats gelegen, in feite een eenzaam oord, moesten in oude tijden de graaf van Gelre en later de hertog van Gelre worden ingehuldigd. Met hun gevolg moesten ze van Arnhem via de herberg 'Het Rode Hert' aan de Engelandersweg naar deze heuvel komen. Dat inhuldigen was nodig om als graaf of hertog van Gelre te worden erkend. (Inhuldigen doen we nog steeds, niet meer op Heerenhul, maar ingevolge art. 32 grondwet moet de koning in de hoofdstad Amsterdam worden ingehuldigd).

offersteen

Afgezien van de grote en enkele duizenden kilo's zware gletsjersteen op de heuvel Heerenhul is er in de buurt Engeland bij wijze van overlevering sprake van een zogenaamde offersteen. Het is een grote ronde witte platte steen met in het midden een verdieping.

Tegenwoordig ligt de offersteen verscholen onder een grote linde. Ook met deze offersteen is in het verleden gesleept.

grote villa in Spelderholt

Na de bevrijding landde prins Bernhard met een klein vliegtuig in de buurt Engeland in een weiland ten zuiden van de Engelandersweg. Hij had toen in de grote villa in het Spelderholt zijn intrek genomen. De geschiedenis van die villa is een verhaal apart.

oude nederzetting

De conclusie is, dat de buurtschap Engeland - gezien de grafheuvels en de vondsten in de grond - ongeveer ruim vierduizend jaar geleden al was bewoond. Het is vermoedelijk één van de oudste nederzettingen in deze omgeving.

Bronnen:

- proefschrift van jhr.mr. Th.H.F. van Riemsdijk van 1874,
- tijdschrift De Marke van april 2000.
- mondelinge toelichting van bewoners van de buurtschap Engeland.
- internet.

Wietse Venema

Werkgroep Canon Brummen

De werkgroep Canon Brummen bestaat weer uit vijf leden nu Piet Willemsens weer toegetreden is. Het zag er naar uit dat hij vanwege gezondheidsredenen moest afhaken, maar gelukkig is hij weer in staat verder mee te denken en te werken aan de Canon van Brummen, waar hij destijds de aanzet toe gegeven heeft. Op de foto de vijf werkgroepleden bijeen voor de vierde bijeenkomst.

Willem Reusink

V.l.n.r.: Henk van Harreveld, Jan Coenraads, Marianne van Zadelhoff, Piet Willemsens en Willem Reusink

100 jaar 'meisjes scouting'

Een eeuw geleden werd de Eerste Nederlandsche Meisjes Gezellen Vereeniging opgericht in Den Haag op 24 mei door mevrouw Adeé Muller- van Geuns, met medewerking van haar vriendin mevrouw Manna de Wijs-Mouton. (zie ook februarinummer 2010). Deze vereniging was in feite de voorloper van het Nederlands Padvindsters Gilde van 1933-1973. In 1973 werden padvindsters en verkenners samengevoegd in Scouting Nederland.

1911. Het bestuur. In het midden mevrouw Muller-van Geuns en op de bovenste rij, derde van rechts, mevrouw De Wijs-Mouton.

Mevrouw Muller is mij bekend door de verhalen van mijn moeder. Ze wist te vertellen dat deze voorname dame samen met haar echtgenoot een zomerhuis liet bouwen op een groot stuk heidegrond op Coldenhove dat ze van mijn oma kochten voor fl. 900,-- Kennelijk vonden ze de vraagprijs aan de lage kant, want oma kreeg fl. 100,-- extra! De heer Muller noemde zijn vakantieonderkomen 'Huize 't Spreuwennest'. Vanwege het gekwetter van zijn vrouw en 3 dochters ...

'Huize 't Spreeuwennest' gebouwd door H.v.d.Burg

De echtgenoot van mevrouw Muller was assistent-resident geweest in Nederlandsch Indië en was zeer vermogend. Hij woonde en bezat panden aan de Laan van Meerdervoort in Den Haag. Totdat in de jaren '30 van de vorige eeuw de crisisjaren uitbraken. Door te speculeren in Duitse Marken heeft hij al zijn bezittingen verloren. Wat hem restte was het huisje op Coldenhove. Daar is hij toen met zijn gezin permanent gaan wonen.

Heel triest was het einde van het leven van mevrouw Muller. Eén dag voor de bevrijding op 15 april 1945 werd ze dodelijk getroffen door een granaatscherf bij het Hallsche Hull. Zij werd daarmee het laatste oorlogsslachtoffer in de gemeente Brummen.

Onlangs kreeg ik via de kleinzoon uit de nalatenschap van Manna de Wijs unieke oude opnames uit haar fotoalbum opgestuurd. Daaronder ook foto's uit Eerbeek omdat ze daar altijd verbleef in haar zomervakanties. Achterop staan de jaartallen geschreven en wat het voorstelt. Ik heb deze afbeeldingen nog nooit eerder gezien en ben er heel blij mee. Ik hoorde altijd verhalen en nu pas heb ik een idee hoe het daar was in het begin van de vorige eeuw.

Er is een foto bij uit 1912 van de kampeerboerderij waar de Meisjes Gezellen uit Den Haag hun eerste kamp doorbrachten onder leiding van de dames Muller en De Wijs. Dit pand stond aan een zandpaadje op Coldenhove: De Middenweg genoemd door de lokale bevolking. Helaas is deze boerderij in 1917 afgebrand toen er in de Eerste Wereldoorlog Franse vluchtelingen verbleven.

Boerderij waar de Meisjes Gezellen voor het eerst kampeerden

De groep reisde per trein vanuit Den Haag naar het station in Eerbeek. Daar werden ze met boerenkarren afgehaald en naar het kamphuis vervoerd.

Mooie boerenkarren voor het transport

Waar de meiden zich mee bezig hielden tijdens het kamp valt niet te achterhalen maar wel dat de nabijgelegen beek veel vertier bracht. Het baden zal niet erg behaaglijk zijn geweest want het beekwater is altijd steen- en steenkoud! Maar ja, zwembad Coldenhove bestond nog niet.

Manna de Wijs heeft een belangrijke bijdrage geleverd door de tekst te schrijven voor de padvindermars 'Hoor, zegt het voort' – op muziek van P.A. Rubens -, die nu al een eeuw stand houdt. Iedereen die bij de padvinderij is geweest, zal zich dit lied herinneren dat altijd werd/wordt gezongen tijdens het hijsen van de vlag.

'Pootjebaaïen' in de Huiskampbeek

*Hoor, zegt het voort,
Dat nu jong Nederland
Niet meer teert op de kracht,
Van een roemrijk geslacht,
Maar aan 't werk gaat met eigen hand.
Werk maakt ons sterk,
Helpt ons in 'leven voort;
Wij rusten niet uit,
Want we willen vooruit,
Daar de toekomst aan ons behoort.*

*Naar de duinen, naar de bossen,
't Volle leven tegemoet.
Want de frisse zin
Brengt de buitenlucht er in.
En een waakzaam oor,
Houdt ons op het rechte spoor.
Hij, die eens de vlag wil hijsen,
Op het werk van onze tijd.
Houde vol zijn keus,
Blijve trouw aan onze leus:
Wij zijn bereid!*

Met dank aan Greet en Hugo de Wijs voor het beschikbaar stellen van het fotomateriaal.

Marianne van Zadelhoff

Boerderij 'De Knoevenoord'

Aan de Knoevenoordstraat (nr 70) staat op de hoek met de Heimeriete de historische boerderij 'De Knoevenoord'. We bevinden ons dan in de Gemeente Brummen, buurtschap Hall en kadastraal thans gezien in sectie E 3672 (Brummen). De boerderij is gemeentelijk monument en staat al jarenlang leeg.

De eigenaars, de heer en mevrouw Olijslagers, wonen in de naastgelegen bungalow. Het is een langgekoesterde wens van de familie Olijslagers om de boerderij door verbouwing en restauratie weer bewoonbaar te maken voor eigen bewoning.

Toen de familie Olijslagers in 2001 de boerderij kocht, rustte er een sloopplicht op de boerderij, die voortkwam uit de vergunning voor de nieuwbouw van de bungalow. De heer Olijslagers was toen van mening dat de Gemeente Brummen oude, bijzondere gebouwen wel erg gemakkelijk afschreef. Na deze opmerking werd de monumentencommissie geactiveerd en werd 'De Knoevenoord' tot gemeentelijk monument verklaard. Maar daarmee was de woonbestemming nog niet terug. Wel vond de gemeente dat er b.v. een makelaars- of architectenkantoor in gevestigd zou kunnen worden en dat strookte weer niet met de bedoelingen van de familie Olijslagers. Dus staat deze authentieke boerderij nog steeds leeg en dat zou eigenlijk niet de bedoeling van het conserveren van monumenten moeten zijn. Want op dit moment gebeurt er – afgezien van schilderwerk buitenom – te weinig met de gebouwen om ze voor een langere toekomst te bewaren.

'De Knoevenoord' behoorde vroeger tot het cellenrijk van Hall, evenals de in de omgeving gelegen boerderijen 'De Wilderij' (Eerbeekseweg 22), 'Het Zaaibroek' (Zaaibroek 4), 'Het Blaar' (Langedijk 12), 'De Geseke' (Vosstraat 20) en 'De Heimeriete'.

De naam 'Knoevenoord' is mogelijk afgeleid van het oude oost-nederlandse woord 'knoef', dat homp, hoogte, hoop of bult betekent. De boerderij is dan ook net een fractie hoger gelegen dan de omgeving (De Heimeriete, een van oorsprong drassig gebied).

Qua architectuur is 'De Knoevenoord' een ongewoon en opmerkelijk gebouw in de Brummense landerijen. In de nabije omgeving vertoont alleen de boerderij 'Het Achterste Kraainest' in Leuvenheim overeenkomsten in architectuur.

De vroegere boerenbewoners van Brummen en omgeving hielden zich niet alleen met de veehouderij bezig, maar vonden ook in de landbouw een bron van bestaan. Dat is ook te zien aan de bouw van 'De Knoevenoord'. De boerderij is voorzien van een (grote) graanzolder, hetgeen van buitenaf zichtbaar is door de hoge gevel en de graanluiken dicht onder de daklijst.

Het Gelders Genootschap (sector Monumenten) omschrijft in 2003 'De Knoevenoord' als een "markante, vrij gaaf bewaarde T-boerderij met aangebouwde schuur en een vrijstaande schuur. Te dateren in de huidige vorm grotendeels in de tweede helft van de 19^e eeuw en het eerste kwart van de 20^e eeuw. De boerderij bezit mogelijk een oudere kern en wordt reeds in de 17^e eeuw vermeld. Het erf 'Knoevenoord' is de naamgever van de Knoevenoordstraat" en stelt tot besluit van de omschrijving dat het complex een goed beeld geeft van het agrarisch leven in de Gemeente Brummen tussen ca 1850 en 1950.

Voorgevel met schuur vanuit het noordoosten

ca 2001

De geschiedenis van 'De Knoevenoord' gaat in ieder geval terug tot in de zeventiende eeuw, maar het is goed mogelijk dat op de plaats van de huidige boerderij of directe omgeving al eerder een boerderij heeft gestaan. In een doopboek van de kerk van Hall wordt in 1681 op 20 februari de naam Knoevenoord vermeld en wel in de volgende omschrijving: "op denselven dito Jan in den Cnoevenoord een zoon genaamt Gerrit gedoopt."

Omstreeks 1740 vinden we een vermelding op de 'Lijst der Boerschap Reenderen Van 't Getall der Huysen en derselver Bewoonders': "Hendrick Jansen op den Knoevenoord".

Bovenstaande lijst is een vorm van volkstelling en in 1749 vond er weer zo'n telling plaats. Vermeld wordt: "Hendrick Knoevenoord en zijn vrouw, Een dochter boven 15 jaar, Een knecht boven 15 jaar, aen swart saaylant ongeveer 4 $\frac{3}{4}$ margen, Hoffweyde 12 *roeden* – 10 *ellen*, den Halven Arf."

De 'Lijst der geweerde Erven en Goederen in de Mark van Rhienderen, voor zoverre die enigszins hebben kunnen uitvinden ofte navragen' vermeldt in 1750 "Den Cnoevenoord tegenwoordig Eigenaer de Heer Sels, of die wel gewaert is weete niet, het geeft maer in ordinaire verponding 5 *guldens* – 8 *stuivers* – 9 *penningen*".

De naam Sels duidt zeer waarschijnlijk op de naam Von Löben Sels. In het midden van de 18^e eeuw waren o.a. Ernst von Löben Sels en later zijn zoon Maurits Dirk burgemeester van Zutphen en daarbij waren zij bewoners van het huis 'Spaensweerd' aan de Bronkhorsterweg te Brummen.

Maurits Dirk was op 7 september 1729 te Zutphen geboren en huwde op 11 mei 1756 met Wilhelmina Elisabeth Brantsen, dochter van de Ontvanger-Generaal van het Kwartier van Veluwe.

Zij was op 29 oktober 1736 te Arnhem geboren en zij stierf vijftien dagen na de huwelijksvoltrekking.

Van Mr. Maurits Dirk von Löben Sels is bekend dat hij uit erfenissen meerder bezittingen in de omgeving van Zutphen bezat en daarom is het zeer goed mogelijk dat hij op het moment van de telling eigenaar was van 'De Knoevenoord'. Dat hij ook de bewoner was, is praktisch uitgesloten. We mogen aannemen dat Hendrick Janszen destijds de bewoner zal zijn geweest en de (gepachte) boerderij beheerd zal hebben.

In een (overlijdens)boek van de kerk van Hall lezen we: "Op den 1 maart (1759) is Hendrick Jansen Knoevenoord overleden en den 6 dito begraven."

In 1769 in eenzelfde boek: "Op de eersten Augustus is Baarend van den Knoevenoord zijn kind overleden en 3 dito begraven."

In 1784, op de vijfde januari, vermeldt een boek van de Hallse kerk de naam Knoevenoord: "op den 5 Januarius is de weduwe van Hendrick Jansen Knoevenoord overleden en den 10 dito begraven."

De 'Oorspronkelijke aanwijzende tafel der grondeigenaren en der ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen' vermeldt in 1832 als eigenaar van de percelen, waarop 'De Knoevenoord' is gelegen de weduwe Justinus Tengber-

Luchtfoto uit 1982

gen, die de boerderij en landerijen waarschijnlijk verpachtte. De familie Tengbergen was een aanzienlijke notarisfamilie te Zutphen.

Op 8 mei 1857 gaat volgens dagregister nr 7983 door verkoop de 'boerenerve Knoevenoord, gelegen in de buurtschap Rhienderen, bestaande uit huis, erf, tuin, bouw-, weide- en boschgrond over op Teunis Bello, landbouwer te Brummen voor de som van fl 4200,--. Teunis Bello was gehuwd met Gertrude Honders, die de 30^e januari 1858 overleed.

Op 1 september 1876 wordt Jan Bello, getrouwd met Johanna Harmsen en zoon van eerder genoemde Teunis Bello (overleden 3 juni 1876) door vererving eigenaar van 'De Knoevenoord'. Jan en Johanna plaatsen in 1890 een gedenksteen in de voorgevel van de huidige (en waarschijnlijk nieuw opgetrokken) boerderij. In de steen staan de initialen "JB/JH" en het jaartal "1890" gebeiteld. Het is niet bekend waarom de oude boerderij werd vervangen, maar er zijn nog wel elementen van een vorig gebouw aanwezig, zoals b.v. een deel van de achtergevel en mogelijk ook een spantconstructie.

Op 14 oktober 1902 vindt verkoop plaats van de "landbouwerswoning 'De Knoevenoord' met erf, bouw- en weideland, bosch- en heidegrond" aan Gerrit Jan Bensink. Het geheel is 27 ha groot en de koopsom bedraagt fl 6500,--.

In 1927 en 1937 werden er nog wat verbouwingen aan de boerderij uitgevoerd.

Op 12 februari 1965 wordt Jan Bensink door vererving eigenaar van 'De Knoevenoord' en de bijbehorende landerijen.

Op 5 december 1993 wordt Gerrit Jan Bensink na het overlijden van zijn moeder eigenaar van 'De Knoevenoord'. Hij heeft dan inmiddels de boerderij al wel verlaten en de in 1990 ernaast gebouwde bungalow betrokken.

In 2001 koopt de familie Olyslagers de leegstaande boerderij met bungalow met de hierboven reeds aangehaalde beperkingen. Op 30 december 2004 start in Brummen een procedure tot aanwijzing van gemeentelijke monumenten. Op deze lijst staat dan ook 'De Knoevenoord', voorgedragen door o.a. het Gelders Genootschap, sector Monumenten.

Op 13 januari 2005 vindt in Brummen een hoorzitting plaats over het voornemen van de raad om tot aanwijzing van gemeentelijke monumenten – waaronder ook de boerderij 'De Knoevenoord' – over te gaan. De boerderij wordt

daarna dan inderdaad gemeentelijk monument en op 9 december 2005 treedt de heer Olyslagers toe als lid van de Vereniging van Monumenteigenaren in de Gemeente Brummen.

Toen ik vorig jaar juli her en der in Brummen foto's maakte voor het boek 'Veld- en boerderijnamen-inventarisatie in de Gemeente Brummen', kwam ik ook op het erf van de familie Olyslagers en was ik onder de indruk van dit gemeentelijk monument. Na een gesprek met de heer Olyslagers vond ik het wel een artikel voor 'De Marke' waard.

Daarbij wil ik ook nog vermelden dat in de afgelopen tien jaar op het erf van 'De Knoevenoord' een prachtige tuin met diverse 'kamers' is ontstaan. Wie wat meer van de tuin wil zien, hoeft niet persé op de fiets te stappen. Vanachter pc of laptop kunt u het ook bekijken op: www.knoevenoord-hall.nl.

Wanneer de boerderij ooit nog eens volledig gerestaureerd zal worden, is het buitengebied van Brummen een bijzonder prachtig plekje rijker.

Willem Reusink

Bibliotheek 'De Marke'

Onze Marke-bibliotheek is uitgebreid met de volgende titels:

- Nr. 513 'Groen door Oranje, een historische zwerftocht door Koninklijke Houtvesterij Het Loo', geschreven door Berthus en Ini Maassen. Het echtpaar Maassen heeft op 5 oktober jl. voor onze vereniging al een lezing gehouden naar aanleiding van dit boek. 'Groen door Oranje' is een eerbetoon aan die generaties arbeiders en kinderen die van de parse (heide) Veluwe een groene (bos)

hebben gemaakt. Het belicht daarbij een aantal uiteenlopende aspecten van de jacht- en bosgeschiedenis van het Kroondomein Het Loo zoals nog niet eerder is gebeurd.

Dit rijk geïllustreerde boek – ca. 190 foto's / afbeeldingen – beschrijft op zeer leesbare manier de sociale geschiedenis van Kroondomein Het Loo. De nadruk ligt op de periode 1900-1960, waarbij de aandacht vooral uitgaat naar het dagelijks bestaan van de werknemers in alle rangen en standen. Ook komen zaken als de eigen wijkverpleging van Het Loo, de hiërarchische verhouding binnen het landgoed en de situatie onder de Duitse bezetter aan de orde. Veel aandacht is er voor de jacht, de hakhoutcultuur en de befaamde bosbessenpluk.

Nr. 514

‘Steenfabrieken, beelden van een veranderd landschap’, door Karin Stadhouders.

Eeuwenlang vormden de steenfabrieken een karakteristiek beeld in het Nederlandse landschap. Langs de rivieren doemden de schoorstenen op van steenovens, waar arbeiders hun brood verdienden “in het zweet des aanschijns”. Karin heeft onderzocht hoe tijdgenoten aankeken tegen de steenovens en de mensen die er werkten. Dit is onthullend; op het product baksteen was men trots, maar het bakken ervan werd beschouwd als een inferieure bezigheid. Het steenovenvolk leefde in de marge van de samenleving. Ook de fabrieken zelf werden bepaald niet gezien als een verrijking van het landschap.

Dit beeld heeft lang doorgewerkt, ook toen de schoorstenen al niet meer rookten. Veel oude fabrieken zijn gesloopt en nog maar sinds kort kunnen de overgebleven complexen zich verheugen in een actieve belangstelling, waardoor een aantal recent een nieuwe functie heeft gekregen.

Deze publicatie – de 2^e druk, met ca. 160 foto's / afbeeldingen – is grotendeels gebaseerd op haar afstudeerscriptie, waarmee zij in 2008 cum laude de interdisciplinaire opleiding Erfgoed van Stad en Land van de Vrije Universiteit voltooide.

Joop Zengerink

De hobby van een fysicus

Burgemeester Niels Joosten overhandigt mevrouw Schutten bloemen, nadat haar man het lintje opgespeld heeft gekregen. (foto: Team Communicatie Gem Brummen).

Onlangs bracht ik een bezoekje aan ons Marke-lid Dr G.J. Schutten (zie foto) met het doel hem namens 'De Marke' geluk te wensen met de hem op 1 juli j. l. uitgereikte Koninklijke onderscheiding, Ridderschap in de Orde van Oranje Nassau, en hem vervolgens ten behoeve van dit artikel te interviewen over zijn voor die onderscheiding bepalende hobby: de verdwenen wereld van de beroepsvaart met houten zeilschepen over de Nederlandse binnenwateren.

Na zijn studie natuurkunde aan de V.U. was de in 1938 geboren Schutten steeds werkzaam als Universitair veiligheidsfunctionaris-stralingsdeskundige, vanaf 1983 binnen de R.U. te Groningen.

Na zijn pensionering in 1999 verhuisde Schutten met zijn echtgenote naar haar geboorteplaats Brummen, omdat de Gelderse sfeer en mentaliteit beiden beter beviel dan die van het Noorden.

In 2004 promoveerde Schutten aan de R.U. Groningen in de letteren-faculteit op zijn dissertatie '**Verdwenen schepen**'(496 blz. met 430 foto's en technische tekeningen).

Hij schonk toen een exemplaar van dit prachtig uitgegeven boek voor haar bibliotheek aan 'De Marke' en bij ons gesprek overhandigde hij mij voor hetzelfde doel ook nog een exemplaar van zijn al in 1981 uitgekomen en inmiddels alleen antiquarisch verkrijgbare boek **'Varen waar geen water is'** (276 blz. met 220 foto's en technische tekeningen).

Ook op deze plaats breng ik daarvoor namens onze vereniging nogmaals dank aan dit bijzondere Marke-lid, wiens in 2012 uitkomende boek **'Verdwenen scheepsculturen'** (350 blz. met 320 foto's en technische tekeningen) nu beslist door onze bibliotheek zelf zal worden aangeschaft.

Over de opmerkelijke kloof tussen stralingsfysica en scheepvaarthistorie merkt Schutten op dat hij als klein jongetje al gefascineerd raakte door alles wat met water en varen te maken had. Dat kwam doordat hij achter het bij Nijverdal gelegen ouderlijk huis vaak oudere buurjongens in tobbes of op zelfgemaakte vlotten zag spelevaren over de watervlaktes van de regelmatig buiten zijn oevers tredende Regge en doordat zijn bezorgde moeder hem verbood daaraan deel te nemen. Ter compensatie wierp hij zich vanaf dien op het verslinden van aan de zeilvaart gerelateerde lectuur, vooreerst natuurlijk de spannende fictie van o.m. de Kapitein Rob-boekjes, maar dankzij het tijdschrift 'De Waterkampioen' uiteindelijk de serieuze non fictie, die hem op het terrein van zijn hobby wegwijs kon maken.

Toen hij al lezend, verzamelend en informerend ontdekte hoe belangrijk, bijzonder en mooi de professionele zeilvaart over de Nederlandse binnenwateren, juist in het gebied ten oosten van de IJssel, ooit was geweest, is hij daarvan gedegen studie gaan maken, waarbij zijn wetenschappelijke vorming en denktrant goed van pas kwamen.

De intrigerende titel van zijn hieruit voortkomende eerste boek slaat op de opkomst en bloeiperiode van een nieuw en voor dat oostelijke gebied karakteristiek scheepstype, de zomp. Anders dan voorheen bij ongunstige omstandigheden als b.v. watertekort of windstilte, konden de vrachtschippers en overige van hun zeilscheepje afhankelijke beroepsbeoefenaars dankzij dit scheepstype, al dan niet met behulp van kunstgrepen als bomen, dammen, jagen en/of opboeien, hun varende rol vrijwel altijd vervullen en daardoor

toch voorzien in de gestaag groeiende behoefte aan regelmatig massavervoer, zolang dat vervoer over de op het land dominerende zandwegen nog weinig voorstelde.

Mede dankzij de deskundige inbreng van Schutten zijn inmiddels zomptypes nagebouwd, waarmee voor recreatie kan worden gevaren over de Regge vanuit Rijssen en het werf- en museumplaatsje Enter en over de Berkel vanuit Borculo, Eibergen en Lochem.

Zoals bij een naar passie neigende hobby te verwachten valt, heeft Schutten de daaraan bestede tijd en kosten nooit bijgehouden, maar dat het hier niet om kleine getallen zou gaan is wel duidelijk. Te bedenken valt daarbij dat het onderzoeksmateriaal voor Schutten's boeken niet alleen voortkomt uit raadpleging van archieven en literatuur, maar ook en op veel punten zelfs vooral uit het in zijn vakanties persoonlijk interviewen van rond 300 voormalige schippers, ambachtslieden en andere informanten, eerst in (de omgeving van) Overijssel en later over ons gehele land. In de beginperiode van 1964 tot in 1968 reisde hij daartoe per bromfiets en kwam hij soms wel tot piekafstanden van rond 1000 km per week. Later kon hij per auto meer adressen aandoen en liep de afstand wel op tot rond 300 km per dag.

In zijn jaren van jonge en relatieve zelfstandigheid heeft Schutten wel een motorbootje bezeten en incidenteel ook gezeild, maar - anders dan men bij die eerdergenoemde fascinatie zou verwachten - heeft dit bij hem op het water geen vervolg gekregen. Wat hem meer boeide en hij als een missie is gaan zien, bestond in het na zelfstudie op een wetenschappelijk verantwoorde wijze als cultureel erfgoed onderzoeken, beschrijven en aan de vergetelheid onttrekken van nogal onderbelicht en slecht bewaard gebleven onderdelen van de Nederlandse zeilvaarttraditie met zijn bijbehorende levenssferen. Dat hij voor die missie zo ontvankelijk werd, beaamt hij schoorvoetend, had natuurlijk ook wel te maken met de in de praktijk zo abstracte en weinig uitdagende aard van zijn reguliere werk: het ter plaatse voorkomen van voor de gezondheid schadelijke stralingsbelasting.

Schutten's hobby past bij het karakter van een vereniging als de onze en nodigt ook uit tot nadere kennismaking met die hierboven maar summier aangeduide verdwenen wereld.

Over die wereld merkt Schutten - duidelijk geraakt - nog op dat nu zelfs de bronnen van 'oral history' vrijwel zijn drooggefallen. Daarover mijmerend besluit hij gelukkig met een positief vermoeden: als staartje van die lang vervlogen tijd zouden enkelen Uwer zich wellicht nog kunnen herinneren dat me-

nige boer gewoon was zijn, al dan niet aangelijnde, koeien achter een bootje te laten zwemmen over een brede en diepe waterloop als b.v. de IJssel, dit ten-einde het vee aan de overkant te laten weiden

Voorwaar een wel heel bijzondere vorm van nautisch veevervoer!

H.W. van Harreveld

Bijenweide Brummen

Op 14 oktober is Brummen een bijenweide rijker geworden, aan de Voorsterweg. Wethouder B. Elbers opende hem, samen met een jonge imker. Het is het resultaat van het project "Bee, blie in Brummen" van onze Imkervereniging. Doel is het om bijen en andere insecten aan een vruchtbare omgeving te helpen. Het project is een van de prijswinnende initiatieven van Levend Landschap Veluwe. Het geldt dat hierbij behoort is ingezet om de bijenweide in Brummen te verfraaien met bloemen, struiken en bomen die nuttig zijn voor bijen en andere insecten.

Op de foto Henk Rozie, één van de initiatiefnemers van het project.

Piet Willemsens

Even voorstellen

Mijn naam is Gerrit Jan Regelink.

Ik ben geboren Achterhoeker en de opvolger van Clara Uenk in het secretariaat van de oudheidkundige vereniging 'De Marke'. Het zal een hele opgave worden om Clara in het werk als secretaris te evenaren. Maar ik ben vol goede moed en met steun van de overige bestuursleden moet het lukken.

Samen met mijn vrouw woon ik aan De Pothof te Brummen. Ongeveer drie jaar geleden zijn we vanuit Oosterbeek weer in Brummen neergestreken. Ik schrijf "weer", want eind jaren zestig en begin

jaren zeventig hebben we ook in Brummen gewoond. In die tijd was ik in ons dorp werkzaam bij de rijks politie. We hadden zoveel goede herinneringen aan Brummen, dat we met veel plezier zijn teruggekomen.

Na het volgen van de avond-HBS en de studie Nederlands recht ben ik medio 1970 afgestudeerd aan de universiteit van Utrecht. In 1982 heb ik de politie verlaten en ben overgestapt naar het openbaar ministerie. Tot mijn pensioen in 2005 ben ik als officier van justitie werkzaam geweest bij de rechtbank te 's Hertogenbosch.

Naast het komend secretariaat van 'De Marke' bekleed ik nog meerdere functies binnen de Protestantse Kerk in Nederland en op het gebied van duurzaamheid en eerlijke handel binnen de wereldwinkel.

In het bijzonder ben ik geïnteresseerd in de geschiedenis van mijn geboortestreek en de Veluwe. De cultuur, met daarbinnen de zeden en gewoonten en de gesproken dialecten, is mij zeer dierbaar. Dit alles sluit nauw aan bij het werk binnen onze vereniging 'De Marke'.

Ik hoop dat het allemaal gaat lukken.

Met hartelijke groet,

Gerrit Jan Regelink

Alle medewerkers van 'De Marke'
wensen u een plezierig Kerstfeest,
een goede jaarwisseling en een
voorspoedig 2012

Gelukkig
Nieuw Jaar

Nieuwjaarskaart verstuurd in 1912

SER. 613

Museum Wacht

"Alle specialismen onder één dak"

Restauratie

van alle voorkomende materialen en objecten

Calamiteiten

calamiteitenservice en maken van calamiteitenplannen

Transport

van museale objecten (Nationaal en Internationaal)

Reiniging en desinfectie

van collecties of objecten

Opslag

geklimatiseerd en beveiligd

Advies

mbt. brandbeveiliging en veiligheid

www.museumwacht.nl

café-restaurant - "Concordia" - zalencentrum

Brummen - Engelenburgerlaan 1

☎ 0575 - 561362

Lian Brandsma
Uitvaartzorg

Voor een uitvaart met zorg

in Loenen, Eerbeek, Dieren e.o.

tel. 06 23 00 95 51

www.lianbrandsmauitvaartzorg.nl

